

2002

מבצע "חומת מגן"

במרץ 2002 הגיע מספר הקורבנות לשיא חסר תקדים: 135 בני אדם קיפדו את חייהם במעשי טרור. עם הזמן החל המוראל הלאומי להישחק, וחלקים בציבור הלכו ואיבדו את הביטחון בעוצמתו של צה"ל. נראה היה כי רק פעולה משולבת בעומק מרכזי הטרור תביא למפנה בזירה.

מבצע "חומת מגן" נמשך מספר שבועות. ישראל - מלוכדת ומגובשת כפי שלא הייתה שנים רבות - שילמה מחיר יקר וכואב בחיי לוחמים. במהלך המבצע הצליח צה"ל להרוס תשתית טרור רחבה ומסועפת - לרבות מפעלי נשק ואמל"ח ומוקדי מימון, ריגול והסתה - בכל אזורי הרשות הפלסטינית. השיא היה, כמובן, בחיסול עיר טרור מוסתרת בג'נין, בירת המתאבדים.

בעיצומו של ליל הסדר מרץ 2002 הגיעה הבשורה המחרידה על פיגוע ההתאבדות במלון "פארק" בנתניה, שעלה בחייהם של 29 בני אדם. 24 שעות לאחר מכן החליטה ממשלת האחדות, בראשותו של אריאל שרון, לפתוח במבצע "חומת מגן". ישראל נכנסה למערכה הזו במצפון נקי, לאחר חודשים רבים של מאמץ להנמיך את אש הטרור ושל ניסיון לבלום שורה ארוכה של פיגועי מתאבדים.

רצח השר רחבעם זאבי

הידעת? נקודת מפנה חשובה במהפך שחל בשורות החימוש היה בעת גיוסו של מנס פרת שהיה קפטן בחיל החשמל והאלקטרוניקה בצבא הבריטי בשנת 1949 לחיל החימוש. עם גיוסו נפתחה הדרך לבניית צוות טכני מיוצאי הצבא הבריטי. התחומים המרכזיים אשר עיצבו פרת היו, משמעת, נהלים ברורים והגדרת סמכויות וגישה טכנית.

בתאריך 17/10/2001 נרצח השר רחבעם זאבי במלון הייטבירושלים ע"י חוליית מתנקשים פלסטינאית שהשתייכה לארגון הטרור החזית העממית לשחרור פלסטין. זאבי היה השר הישראלי הראשון שנרצח בפיגוע טרור, והאדם הישראלי הבכיר ביותר שנרצח על ידי חמושים במהלך הסכסוך הישראלי ערבי כולו. ההתנקשות בזאבי הייתה פיגוע טרור יוצא דופן מבין פיגועי הטרור השונים שבוצעו במהלך האינתיפאדה השנייה אשר כונו עד לאותה העת בעיקר נגד קבוצות אקראיות של אזרחים וחיילים ישראלים.

המוקטעה - בה הסתתרו רוצחי השר

2000-2005

הוצאת כלים מהח"י

במשך השנים יישמו אנשי החימוש ביחידות אלו את הלקחים, למדו את התקלות האופייניות, שיפרו את הטיפולים וביצעו אחזקה נכונה, נרחבת ויסודית, אשר בוצעה כהכנה ללחימה.

ואכן שוב הוכיח חיל החימוש כי "מי שטורח בערב שבת אוכל בשבת" ובמבצע "חומת מגן", שעט האמל"ח לעבר ערי הגדה ללא תקלות.

צווי ה-8 שנמסרו לאנשי המילואים, היו למעשה צווי התייצבות גם לכלי נשק, למשקפות, לכלי רכב, לטנקים ולנגמ"שים שהיו מאופסנים שנים ארוכות במחסני חטיבות החירום, עליהם מופקד חיל החימוש.

מבצע "חומת מגן" היה הפעם הראשונה מאז מלחמת "שלום הגליל", שבו הוצאו הכלים מההחסנה היבשה, שבה נשמרו. הכשירות הגבוהה של הכלים שיצאו ממחסני החירום לא היתה מקרית.

קטע מתוך ההודעה המדינית של ראש ממשלת ישראל, מר אריאל שרון, בכנסת ב-8/4/2002:

נהגנו בסבלנות ובמתינות גם כשזוועה רדפה זוועה. למרות שידענו היטב שבכוחנו לפעול, ייחלנו לכך שלא ניאלץ להפעיל את כוחנו... אבל ערפאת בחר בדרך אחרת... לכן החליטה ממשלת ישראל להורות לצה"ל, ואיתו שאר זרועות כוחות הביטחון, לצאת למבצע "חומת מגן", שמטרתו אחת:

פירוק תשתיות הטרור.

2000-2005

החימוש ב"חומת מגן"

"הכלים שנפתחו יצאו ללחימה הזו ברמת כשירות גבוהה מאוד" מספר זכריה "תכניות האחזקה שילבו בתוכן תכניות חדשות, אחזקה מרחבית שולבה בדרג א' עם דרג ב' ועל אף השחיקה של כלי הרכב ואמצעי הלחימה נשמרה הכשרות על ידי פעילות נמרצת ויעילה של החימושניקים"

דני ליכטמן שכיהן כמחש"פ מרכז בעת המבצע מספר: "כלי הרכב נסעו במהלך המבצע מרחק רב של כ-300 ק"מ בממוצע, בשטח סלעי וקשה, לעיתים תחת אש, בסימטאות צרות ובשטח בנוי וכל התקלות שנבעו מפעילות קשה זו תוקנו מיד וביעילות, במהלך חודש ימים תוקנו כלי הרכב בממוצע שלוש פעמים והוחזרו למעגל הלחימה"

מלבד חילוץ טנקים וכלי רכב שהתקשו לצלוח את סמטאות הערים מבלי לגרור איתם בית או שניים, מתגאה הקחש"ר תא"ל זכריה חי בעובדה, שחיל החימוש עבר בהצלחה גם את מבחן כשירותן של הימ"חים (יחידות מחסני חירום).

"מבצע חומת מגן היה הפעם הראשונה מאז מלחמת "שלום הגליל" שבה הוצאו הכלים מהאחסנה היבשה שבה נשמרו. כל צמרת חיל החימוש החסירה פעימה בשעה שהורדו הכיסויים מעל כלי הרכב והרק"מ, כולם קיוו שלמרות השהייה הממושכת במחסני החירום, אמל"ח הפלדה יצליח לשעוט לעבר ערי הגדה ללא תקלות."

החלפת חטיבת כח בפאתי בית לחם

תשבחות בכלי התקשורת

בכנס פיקודי שנערך בראשות אלוף פיקוד המרכז ציין האלוף יצחק איתן:

"הטנקים, הנגמ"שים וכלי הרכב יצאו מאחסנה יבשה בכשרות של 100%. בנוסף למוטיבציה של הלוחמים בעת גיוסם, אני רוצה לציין את מערך החימוש על רמת הכשרות הגבוהה מאוד של אמצעי הלחימה ביציאה מהימ"חים ובמבצע כולו"

גם בתקשורת הארצית הפליגו בשבחו של חיל החימוש וברמת הביצוע הגבוהה שהופגנה החל מהיציאה ממחסני החירום וכלה ברמת האחזקה הגבוהה שניתנה לאורך כל המבצע:

"בשנה וחצי האחרונות נערך צה"ל לשפר את המוכנות של הימ"חים. התוצאה היא שהפעם למעלה מ-95% מהטנקים ומהנגמ"שים שהוצאו נסעו היטב. למעלה מ-90% מהרכב האחר, משאיות ריאו ומשאיות תובלה הניעו ונסעו, אף על פי שבחלק מן המקרים מדובר בכלי רכב בני עשרות שנים"

עמיר רפפורט, ידיעות אחרונות.
7/4/02

2000-2005

2000-2005

צביקה מדגיש את תהליך ההכנה הארוך והפרטני שבוצע טרם היציאה למבצע "כל המתארים וההכנות שבוצעו לאורך הדרך הארוכה שעד פרוץ האירועים: שולחנות עגולים, סימולציות ומשחקי מלחמה, בהם היו שותפים אנשי אחזקה בכל הרמות באו לידי ביטוי במבצע. הכל עבד לפי תכנית האחזקה: חיילי חימוש סדיר ומילואים, חיילי היחידות בדרג א' וחיילי הסדנאות בדרג ב', חיילי המח"ג והפלק"ד, צוותי התיגבור וחוליות המש"א. כולם כאחד חברו לגוף אחזקה יעיל ומשומן היטב הפועל במסירות אין קץ ומספק מענה יעיל, איכותי ובזמן"

סא"ל צביקה קראוס ששימש כקצין החימוש של אוגדת איו"ש מציין את החשיבה הבלתי פוסקת על התאמת המענה האחזקתי למצבים משתנים" לפיכך אומר צביקה קראוס "ביצענו חשיבה והערכת מצב באוגדה ובפיקוד וגיבשנו תורת לחימה אחזקתית ותפיסת פעולה למתארי הפעילות המבצעית בשטח, היה ברור לכולנו שכדי שנוכל למלא את תפקידנו בהצלחה יש לבצע אחזקה בבית הלקוח ובמתקני אחזקה ניידיים"

סא"ל צביקה קראוס קחש"א איו"ש ב"מבצע חומת מגן"

בהערכת מצב יומית שהתקיימה ביום 2/4/2002 אמר הרמטכ"ל שאול מופז:

"גיוס המילואים הוא פועל יוצא של "קפיצת מדרגה" למדנו את לקחי הגיוס של הימים הראשונים"

המציאות החדשה אילצה את היחש"מ להתאים את תפיסת האחזקה שלה ללחימה במרחב איו"ש (אזור יהודה ושומרון). תפיסה זו התבטאה בהקמת אתר קדומני שריכז לתוכו את כוחות האחזקה בדרג ב' של יחידות המילואים ושל כיתות מהסדנאות ביחש"מ. את הפיקוד על האתר הקדומני קיבל מפקד סדנה בקעות רס"ן צוריאל אפרים. מסכם אל"מ גיורא אלמוג מפקד היחש"ם: "הסדנאות העורפיות שלחו כיתות אחזקה במקצועות השונים כדי לתת כתף למאמץ האחזקה, זו הייתה הוכחה חותכת כי יחש"מ 650 הוא ארגון חזק ואיכותי המסוגל לעמוד בריבוי המשימות וליישם אחריות כוללת על אחזקת פיקוד המרכז בשעת חירום".

חילוץ בכפר בני זייד

נושא השמישות הגבוהה לא היה מקרי, במשך שנים יישמו אנשי החימוש בימ"חים את הלקחים, למדו את התקלות האופייניות, שיפרו את הטיפולים ועסקו באחזקה מונעת רחבה ויסודית כהכנה ללחימה.

" הכל עבד לפי הספר" ממשיך דני: "אנשי המילואים התגייסו, בוצע זיוד, פתחו את הכיסויים, בחנו את הכלים, תיקנו את הנדרש ויצאו מן הימ"חים. הפלק"דים והסדנאות התמקמו בפאתי הערים הגדולות, עבדו תחת אש והמשיכו ביום ובלילה לתת שירותי אחזקה".

אל"מ דני ליכטמן

חילוצים בתנאי שטח קשים

הטנקים שנולדו במלחמה

"טנקים לא יוכלו להגיע לידי מלוא השפעתם האפשרית בשדה הקרב, אלא אם יפעלו לצידם ולמענם סיוע האש, האספקה והאחזקה - אשר עליהן נשען הכוח המשוריין להשגת אותה רמה של מהירות ושל כושר צליחת שטחים".

[מדברי אלוף חיים לסקוב, (לימים הרמטכ"ל) בהקדמה לספר "אורחות שריון", הוצאת "מערכות" 1956, לפני "קדש"]

גם במטה הכללי הרעיפו שבחים ומחמאות על אנשי חיל החימוש בגין רמת הביצוע הגבוהה שהופגנה במהלך המבצע שבאה לידי ביטוי במתן מענה אחזקתי איכותי, מקצועי, בזמן אמת. ובעיקר בגין תהליך ההכנה הארוך של כלל מערך האחזקה בנושא שיפור המוכנות והכנת הכוח.

בפורום חשיבה שנערך במטה הכללי ציין האלוף אודי אדם:

"תחום האחזקה ראוי לציון, זהו מודל שיש לחקות ולהשליכו על תחום הרפואה והתחזוקה"

חיילי החימוש ביצעו תיקונים, חילוץ רק"מ ואף נטלו חלק במשימות אגמיות: טנק שנפל לתעלה בכניסה לשכם, טנק שהתהפך בכניסה לתוך וואדי צר ברמאללה, מיכלית ממוגנת שעלתה על מטען והחלה לבעור בציר העליה בהר עיבל ועוד. אנשי האחזקה הגיעו ראשונים לכל מקום ומערך החימוש התגלה במלוא עוצמתו. "עמדנו באתגר של להיות חיל חימוש בלחימה, הוכחנו שאנחנו גוף מלוכד, מקצועי חיוני ותומך, כזה שנכון לכל משימה, תהא אשר תהא"

חילוץ בג'נין.

"עוצבת האש" במבצע "חומת מגן"

עם סיום ההערכות בימ"ח הגיעו הטנקים לאזור "נחל עוז" ולאחר התארגנות בשטח השתלבו במשימות הלחימה השונות, פלק"ד ב' שגויס והתארגן בצאלים סייע במתן האחזקה לכוחות החימוש בדרג א' ותיקן תקלות שונות ורבות בדרג א' וב', בכל תקופת מבצע "חומת מגן" ואחריה שארכה כ- 4 חודשים השתתפו גדודי השריון של האוגדה בלחימה באזח"ע לסירוגין כאשר גדוד אחד מחליף את משנהו כל הפעילות האג"מית נעשתה עם 38 טנקים מקוריים מהימ"ח שתוקנו שוב ושוב והוחזרו למעגל הלחימה.

בסה"כ עמדו הטנקים במשימה וזאת הודות לטיפול המסור של חיילי החימוש שעמלו יומם וליל כדי לא לבטל אף משימה אג"מית.

בשנתיים שקדמו למבצע "חומת מגן" התרחשה האינתיפאדה ברצועת עזה, והשתתפו בה כוחות מהאוגדה במאמץ ההתקפי בסד"כ של חט' גבעתי וגד' 603 ובנוסף גדודי מילואים מחטיבות הטנקים לסירוגין. מערך החימוש באוגדה תמך באמצעי הלחימה באזח"ע ובדגש על היחידות הסדירות, במבצעי החזרה לכשירות בכל תקופת התארגנות (סד"כ גדודי בכל פעם), ולאורך כל השנה ע"י סיוע בכיתות ובבוחנים שסייעו לגדודים השונים.

בתאריך ה - 1/04/02 האוגדה קיבלה פקודה לגייס 2 גדודי טנקים מחט' 8 מהח"י, האוגדה נערכה לקבלת חיילי המילואים של החטיבה ולשם כך התארגנה המת"א בכיתות סיוע בנושא טנקים, נגמ"שים ורכב.

עם הגעת חיילי החימוש מהגדודים נפתחו הטנקים והנגמ"שים מההחסנה היבשה והוכנו לקראת הנסיעה לצאלים ולאזח"ע מצב הכלים לאחר ההוצאה מההח"י היה טוב למעט תקלה במנוע ומספר תקלות בתחום בקרת האש.

סה"כ גוייסו עשרות חיילי חימוש בדרג א' וב' ואחוזי ההתייצבות היו כ- 100%.

2000-2005

מאיזור הקסבה של שכם. הידיעה והסיפוק הרב שהנגמ"ש שתוקן חוזר למערכה ובכך מגן על חיי הלוחמים הייתה לאורך כל המבצע נר לרגלי אנשי החימוש".

חילוץ באיתמר

מספר רנ"ג ישראל קציר" באחד הלילות נתקע טנק ליד הישוב איתמר, על צלע הר, כשהוא חשוף לירי צלפים מכיוון הכפרים שבסביבה, אותרה תקלה של דליפת דלק ממיכל הדלק שחייבה תיקון ממושך בן מס' שעות, גררנו את הטנק לשטח פחות מסוכן, והצבנו סביבו חומה של כלי רכב ונגמ"שים, אנשי החימוש עבדו כל הלילה ללא תאורה מחשש לפגיעה על ידי צלפים, ולאחר שעות רבות של עבודה מאומצת חזר הטנק לפעילות מבצעית".

חילוץ בשכם

בלילה גשום וחורפי, עשתה את דרכה מרכבה סימן 2 באזור שכם במסגרת סיור בט"ש. לפתע מבצע הטנק בלימת חירום בעלייה ומחליק, זחליו ננעלים, והטנק מתהפך על צידו במורד אחת הגבעות באיזור. קנה הטנק טעון בפגז ומקלע המאג טעון בכדורים. "נוכחנו שהטנק נמצא במצב חילוץ קשה, הגישה לטנק הייתה קשה מכיוון שהטנק נמצא על הטרסה" נזכר רס"מ יואב אלחדד: "בחוץ ירד שלג וכל איזור החילוץ מלא בבוץ הבאנו דחפור D-9 ולאחר מאמצים מרובים ירי מסביב הצלחנו להפוך חזרה את הטנק".

חילוץ בהר ברכה

"ביום שישי אחה"צ", מספר מפקד סדנת בקעות בעת המבצע רס"ן אפרים צוריאלי: "קיבלנו הודעה על תקלה בנגמ"ש בהר ברכה, הנסיעה בצירלהר ברכה ידועה כמסוכנת מאוד, ובעבר גבתה חיי אדם מירי צלפים שהתמקמו על הגבעות. כאשר הגענו ליישוב התקבלנו על ידי התושבים בזרועות פתוחות ולאחר תיקון הנגמ"ש הזמינה אותנו אחת המשפחות לארוחת ליל שישי. תוך כדי העבודה, מספר צורי, "נשמעו הדי יריות ופיצוצים

האלוף אודי אדם - ראש אט"ל

חיילי חימוש לפני יציאה לחילוץ.

2000-2005

בלדה לאיש החילוץ

כמו מלאכתו של צורף או שטן
איש החילוץ הוא מגה מקצוען
מיומנות, רגישות, נסיון וחכמה
בעיתות של שלום ובעת מלחמה
כי המוטו שלו ברור וידוע
בלי כיצד בלי מתי בלי היאך ומדוע
ובכל פעם מחדש עולה ההוכחה
כשחוזר האמל"ח ללב המערכה

אל"מ אלמוג מפקח מקרוב על
חילוץ בבית ג'אלה

אל"מ אלמוג לפני יציאה
לחילוץ עם חייליו

לא מתרגשים ביחש"מ 650

במהלך מבצע "חומת מגן" גילו קציני היחש"מ, הנגדים והחיילים מוטיבציה ומקצועיות יוצאת דופן בעיקר בעת ביצוע משימות האחזקה ומשימות החילוץ אשר התבצעו לרוב תחת אש. כיתות האחזקה של היחש"מ פעלו בשיטת "נהג מרוצים": כאשר כוח לוחם יצא מהערים הפלשתיניות לצורך רענון, כיתות האחזקה הגיעו אליו וביצעו טיפולים ותיקונים במקום. מערך האחזקה ביחש"מ 650 פעל ללא דופי ואפילו זכה לשבחים רבים, הגדיל לעשות הרמטכ"ל בכנס נגדים כשאמר כי הוא מוקיר את עבודת היחש"מ של פיקוד המרכז במבצע "חומת מגן" ומעריך אותה.

2000-2005

יחש"מ מס' אחד - 651

בכלי עבודה, בחלקי חילוף ובעיקר בהמון מוטיבציה ועשו את דרכם לכיוון סדנת בית אל למפגש עם מערך האחזקה של חטיבת גולני. מספר סמל קינן גגו: "ישנו עם הלוחמים, עבדנו על האכזריות והוכחנו לכולם את תרומתו של חיל החימוש כמכפיל כוח".

ביום שישי ה-29/3/2001 נתקבלה פקודה המנחה להוציא את מחלקת האכזרית על בסיס חיילי הסדיר של סדנת הטנקים, לחטיבת גולני, לטובת מתן מענה אחזקתי ב"מבצע חומת מגן". תוך 4 שעות הוקפצו 15 חיילים ונגדים מביתם, עלו על חמישה כלי רכב, מצויידים

התארגנות לפני יציאה לחילוף

חיילי יחש"מ 651 במהלך תיקון

מסביר גיורא:

אל"מ גיורא אלמוג

"במבצע חומת מגן לא נתקל היחש"מ בבעיות מיוחדות וזאת משום שהיטיב להפיק לקחים מתרגיל היחש"מ שנערך ב-9/2001. סדנאות היחש"מ הקדמיות: בית אל, בקעות, ישי ובית ליד קיבלו לידיהם אחריות למרחבי הלחימה בגזרתן, וניתנה אחזקה רציפה בבית הלקוח.

הפאזל של מערך האחזקה מורכב מאנשים שיוצרים ביחד תלכיד מופלא של עשייה מפוארת, מסירות, יצירתיות ומקצועיות, ולא נשאר לנו המפקדים אלא לטפוח על השכם איש איש לאנשיו ולהגיד כל הכבוד!"

2000-2005

